

Кръстьо Хадживанов – ПОСВЕЩЕНИЯ

На Кръстьо

В гърдите ми и днес бунтовен огън
В гърдите ми и днес бунтовна кръв кипи
И всяка капка кръв е искра огън
Запалила пожар и в моите гърди!

*От неговия учител
Никола Янкулов
В прогимназията в Хърсово
1943/1944 г.*

На българския герой и родолюбец, борец за всечовешка свобода

Не случайно, но разбираемо
идеите твои в мен палят свободата,
Та с Божията милост правда сееш в сърцата
и с мечтите хуманни изгаряш злината.

Безсъвестните властници убиват любовта,
сатански я пробождат и ширят лъжата,
навсякъде се стели измамен мрак в света,
без хляб и в мраз народите живеят в нищета.

Земята ни е мъдра и пълна с любов,
а хората с омраза бедствуват по нея,
но дордето има герои със зов, с идея,
с борбата им надеждата вечно ще живее!

Защо ли навсякъде на вярата зърната
не никнат, та жътвата на любовта да се прослави?...
Тежи ни, тежи ни, геройо, кажи ни,
та мъдрост да блесне в душите, в сърцата?

*Густав Хубка
17.V. 2002 г
Братислава*

Из Словашко-чешката стихосбирка на Кръстьо “Plamene Lasky k Slobode” (Пламъци на любовта към свободата)
В памет на Кръстьо, героичният български патриот

Колко леко девалвира човешкото слово,
с празни метафори капани за сноба,
но вечният призив на дух велик отново
явява се за да умре!... За кого?...

За изкупителна жертва способен да страда,
сърцето му за светлината тест е,
безгранична любов срещу пътя на ада
и форма най-дълбока на протеста.

*Людмила Андеркова
29.06. 2000 г
Братислава*

ЧЕТНИК

Там, нейде в планината
Ти стоиш с пушка в ръка
И с поглед, вперен в тъмнината
Пазиш се и дебнеш за врага.

Лишения, мъки страдания

Твоите са спътници опасни,
Подгонен от човешки изроди
Ти се бориш, но знай – не си сам.

Погледни легионите на труда
Движат се със теб напред
И с устрем във величавата борба
Победи ще пожънат те навред!

Тръпнат врагове народни
Да, те обзети са от страх и смут.
Чупят се вериги и окови
Падат грабителите на честния труд.

Нека пада тия подлеци
Агенти на чужд капитал
Вас очакват ви лаврови венци
А тях- презрение и кал.

*Посвеждавам на Кръстьо и брат ми
Костадин Ст. Димитров от с. Църква,
Излязъл също в балкана*

*Подофицер Боян Ст. Димитров
Юли/ септември 1944 г., Гр. Серес., От фронта*

На Кръстьо орела

Невидимо орелът синините пори,
размахва мощни си криле
и с всеки удар във простора
рушат се робски векове!

*Благой Хаджшванов
1954 г*

Над мъглите, над Пирина
свил гнездо орел,
Кръстьо Иванов се казва,
борба е повел

срещу червена диктатура,
черна тирания,
песни огнени написа,
млад живот ориса.

Вместо в университета -
в уранови мини
болшевиките пратиха
Кръстьо да загине!...

От вода до раменете
в душните забои
литна Кръстьо към Пирина
свобода да дири.

Сестра Веска му говори:
“Кръстьо, сам избягай,
никой нищо да не знае,
сам тръгни с тояга”...

Но е късно и далеч бе
много свободата

и до днес палач с предател
крият гроб...съдбата!

Иван Хаджииванов

1985 г

Песен, пята многократно в Чехословакия и в България от автора и сина му Владимир

30. 09. 1990 г., Благоевград

След първата публикация

за *Кръстьо в местния в-к*

“Пиринско дело”

На Кръстьо

Далеч си ти от нас,
макар че коренът ни е един.
Какво от туй, че много
с тебе раснаха?
Те тук останали са – земни,
а ти къде си – с полет надарен?
Навярно си в отвъдното,
където за живите е запрещено,
а можеше ли, питаме се ние,
можеше ли иначе да бъде?
Ти, който на галоп
премина земния си път -
тъй рано опознал
човешката обреченост,
тъй рано опознал
величието на природата,
ти, който скачаше
без мярка нависоко и широко,
ти, който искаше да стигнеш вятъра
със своята любознателност,
ти, който искаше от хората
да бъдат чисти, непорочни,
ти, който с възхищение възпя
величието на Пирина
и усет имаше за
всяка земна красота,
ти, който се бунтуваше
и с гняв отхвърляше
порока, глупостта –
как би могъл
сред грешни да живееш?
Ний право нямаме
да търсим твоето
присъствие сред нас,
защото още приживе
от нас ти бил си разделен...
Копнеж си ти за нас,
брилянтен дар – попаднал
в селската природа...
И като метеор -
разпръскващ светлина
човешкия възторг събуди ти
и освети потулената грозота.

*Ангелина Костадинова Хаджииванова-Петрова,
първа братовчедка на Кръстьо по бащина линия,
родена 1939 г в с. Капатово*

Песен за Кръстьо Хаджииванов

Защо си, Пирин, тъжовен
Тъжовен , Пирин, ядовен?
Буря ли страшна премина
или юначе загина?

Пирине, майко юнашка,
Пирине, майко хайдушка,
какво ти снага прекърши,
та свеждаш горди си върше?

Замлъкна музата твоя
И няма радост в покоя.
Не чувам твоята лира,
в гърди ми болка напиря!

Да би се буря извила,
да би ми клони сломила,
а то юначе загина
в оная черна година!

За Кръстьо плача, юначе!
Чуеш ли – гарванът грачи?
За младост буйна красива,
не ще го никога видя!

Често сред мене седеше,
стихове мили редеше
и в полета на орлите
виждаше дните честити!

Но подла ръка простреля
във полет Кръстьо - орела!
Затуй аз плача, нареждам
и все за него поглеждам!

Твоите Кръстьо, другари
пролетна слана попари!
Твоите, Кръстьо, връстници
изпращат внуци войници!

Шумете, бори високи,
шептите урви дълбоки!
Пирински води, запейте,
със песен Кръстьо жалейте!

27.VI. 1996

Мария Петрова

Учителка и поетеса

Творбата пята като песен на честванията за Кръстьо от 1996 г 2006 г.

Разстреляна младост – песен
На Кръстьо Хаджииванов

Горещо обичаше Кръстьо земята,
в която щастливо се беше родил,
земя вековечна, и горда, и свята
за нищо, за нищо не би я сменил!

Родино на Левски, на Гоце и Даме,
на тебе живота си млад подарих,
че Ботев е нашето българско знаме,

славянските братя - светая светих!

Завиждаше често на братя - орлите,
разперили волно в простора крила,
затуй че не спират ги нито браздите,
не стреля по тях и човешка ръка!

На правдата скъпа се беше обрекъл
и с порив младежки до край й служи,
жадуваше денем и нощем – човекът
да бъде свободен, да бъде щастлив!

Мария Петрова
19.V. 1999 г.

На брат ми Кръстьо

Там, там край границата с гръцко
Паметник сам, сам стои
В годините болшевишки
Политнал към волните дни
Момък в разцвета на младост...
Момък убит бе със взрив!

И кървава Струма нарежда
И гневен Перуна гърми...
Избиха орлите пирински
И дълго чак след това
Паднаха стените берлински
Желязната завеса падна

Тъй както на всички велики
Българи гроб се не знай,
Така и на тоз светлолики
Българин гробът се тай.

Приатели или предател
Издигнаха паметник там
И винаги в смъртната дата
Народът събира се там

И пеят се все за поета
Песни и славеи ноти
Оглася се с речи полето
И кървава Струма реди.

Там, там край границата с Гръцко,
Паметник сам си стои
В годините болшевишки
Политнал към волните дни
Поетът в разцвета на младост
Петър убит бе със взрив!...

И кървава Струма нарежда
И гневен Перуна гърми:
О, стига ненавист човешка!
О, стига Христови мъки.

Иван Хаджииванов
2003 г.

Песента многократно пята от автора и сина му Владимир в Словакия и България до 2006 г.

Майчина гордост
На майката на Кръстьо – Николина

В пазвите топли до Пирин,
в село Капатово будно
българка майка родила
във тежко време разблудно
шестима сина - соколи
и пет си щерки – икони...

В полска ги люлка люляла,
с дъхави билки къпала,
песни хайдушки им пяла...
С бистра вода ги поила,
с българска вяра кърмила,
с гордия дух на орела
да бъдат чисти и смели
само с доброто вървели...

На труд ги майка научи,
книга добра да обичат,
родна България мила
с обич синовна дарили.

Всички са майка радвали,
всички за правдата пяли,
най-много Кръстьо орлето.
Кръстьо ле, Кръстьо орлето
в полет загина поетът!

Рана в гърди ѝ остана...
В черно се майка облече,
от всичко лично отрече,
цял живот чедото жали
мъка душата да пали.

Тиха е, тиха е Струма,
никому дума не дума,
бавно водите си влачи,
жално за Кръстьо си плаче...

Мария Петрова
26.XII. 2006

ПЕСЕН ЗА ПОЕТА

Кога поезия убиват,
Расте любов, а не трева!...
Тъгъл нов за паметник отливат, Словото се скрива без права...
То с кръв живота не предава,
Южния си кръст ще пренесе –
Хор ще пие виното му в слава,
А всеки стих сълза ще отнесе... Думите - душата на поета,
Живеят до безкрая на света
И в житото на родните полета Измесват хляб на обичта.
В своя свят звезди и път създават,
А ние под доброто им вървим.
На дивната им песенна държава Отворен праг в сърцата си държим.
В орлови песни е стихът непобедим!

Посвещавам в акростих на Кръстьо Хаджииванов - един от най-представителните български поети.

Йордан Тонев

ПО-ЖИВ ОТ ЖИВИТЕ

На безсмъртния Кръстьо Хаджииванов

1. За тебе малък беше този свят,
сега си в други измерения,
но тук остана вечно млад
в едничък том стихотворения.

2. Ти сила Ботевска изпитал си
да пишеш с много жар и страст,
затуй с вълнение прочитам си
безсмъртната творба "Пари и власт".

3. И двете думи ярки и зловещи
безчинстват по света и днес.
Народът ни мечтае друго нещо-
за всички хора щастие, прогрес!

4. А те какво? Трохички ни поднасят,
от глад поне да не умрем.
Зариват се в несметните богатства,
а ние сме безсилни да ги спрем.

5. Защото злото е ламя стоглава
трудно може да се победи,
една отрязваш, другите остават
и носят нови хиляди беди.

6. А той, народът свикнал да прощава
си тегли смазан тежкия хомот -
така от векове си продължава
безмилостния кучешки живот.

7. Но има псета весели, щастливи
живеят много по-добре от нас,
в дворци и замъци красиви
направени сега с Пари и Власт.

8. Хронично гладен пак се вайка
излъганият оскотял народ,
пиян от мъка родната си майка
вини за своя къртовски живот.

9. Управниците нови алчни, тъпи
и вярата залагат си дори.
Щом нещо трябва да се купи
с пране на мръсните пари.

10. А ти, приятелю безсмъртен горе
навярно с много болка ни следиш
и пак бунтовен, смел и непокорен
за свободата стихове редиш.

11. Една граната спря за миг сърцето,
но може ли свободен дух да спре.
По-жив сега си, ти поете
от теб написаното няма да умре!

Катя Кирянова

ПЕСЕН

Не "там на Балкана". Не горе на Вола.
Кръвта му във Струма тече.
Крайречни тополи небето проболи,
за него се молят...
Безумно шурче
във нощите свири,
а майката плаче,
безгробно край ниви и мътни води.
Не знае, че нейният син е изкачил
дървото безсмъртно с узрели звезди.
Роден в ден Господен със името кръстно,
нарамил отрано голготния кръст;
борбата прие го в години невръстни
с криле романтични, без чувство за мъст.
Не беше възможно за него смирено
да слуша как нейде в каторжен Сибир
духът на Русия замръзва и стенат
реките, кръстосали степната шир.
Пророчески рано поетът усети,
че пътят отвежда във свят огрешен.
И тръгна по стръмни, високи пътеки
Към слънцето като Икар вдъхновен.
Ту мълния остра, ту гръм поднебесен,
ту вятър мъгли дотегливи изтрил,
потомък на Гоце,
отломък от Левски -
умря нецелунат.
Умря нелюбил.
Такава жестокост е необяснима.
Едва ли Всевишният би им простил,
живот да отнемат, когато все още
човекът не се е в човек претворил.
Да плачем за него - май вече е късно.
За себе си - грях непростим.
По-мъдро е, ако запеем за Кръстьо
Тъй както умее и пее Пирин.

21 април, 2007 г.

БОРИСЛАВ ВЛАДИКОВ

Творба, спечелила наградата на Кръстьо 2007 г.

МОЛИТВА ПРЕД СВОБОДАТА

на Кръстьо

Искам твоето небе и очите ти сини,
за да виждам пътя на децата ти
мъртви и живи.
Дай ми крилата на гълъба
и далечния полет на мислите,
и песента на чучулигата искам...
Позволи ми да чувам гласа на куршумите
и плача на сърцето ти,
да прегърна черното знаме
на овдовялата майка
/вместо бялото - на предателя!/,
да коленича пред вечния сън
на Сестра ти,
пред снежната пряспа
да изтрия сълзата,
която още очаква своето братче
да се завърне от гроба...
Да достигна до Кръста
на твоите истини
и докосна лицето

на твоето Възкресение!
И не позволявай на децата ми
да забравят
пътеката на Ботев до Балкана
и да заключват в душите си вратата,
през която Левски е достигнал
до България!

Николай Алексиев
Творбата е спечелила наградата на Кръстьо на конкурс на фондация "Спартак"

ПОСВЕЩЕНИЕ

На поета Кръстьо Хаджииванов

Кой си ти, поете млад, потомците питат,
в бурно, трудно време живял?
Толкова млад, а с идеал възвишен и зрял,
сякаш факел запален – изригнал вулкан.

Кога успя да прозреш – толкова житейски истини,
рано възмъжал, възрастта си надживял.
Влюбен в живота като мъдрец побелял.
Борец за свобода човешка – за всеобщо щастие мечтал.

С ярко поетично дарование – самороден кристал.
Не просто живял – като факел горял.
Поет исполин – с дух несломим
Свръх човек с възвишен общочовешки идеал.

Поет вдъхновен за съвършенство мечтал.
Като Байрон романтичен, като Пушкин велик.
Обожава свободата, заклеява войната,
Факел неугасим – мечтател-кумир-борец за свобода и мир.

Човек-стихия, искряща звезда.
С ярка прозорливост, ум и сетива
предрекъл, предсказал бъдещето и своята съдба.
С безсмъртие се увенчал за вечни времена

Как ѝ досвидя на коварната съдба
живота му млад да покоси без жал.
Младеж, окрилен с неспокойна младост,
не почувствал още капка лична радост.
Но гениите не умират – те живеят вечно.
Пъртини проправят – сеят светлина.
Сякаш за него са изречените от мъдреца слова:
“Най-кратко цъфтят най-красивите цветя”.

Послеслов:

Мен лично ме разтърси, възхити
поезията му – истинска, човечна,
затуй написах възторжени за него
искрени, истински верни думи,
защото искрено, завинаги ме плени.

Поезията му е силна, въздействаща, всеобхватна, дълбоко истинска, вълнуваща, затрогваща,
човеколюбива. Как затрогващо защитатава съдбата на обикновения човек – винаги потърпевш от всички
човешки злини през всички времена – в минало, в настоящето и бъдещето.

Посвещението може да няма поетична художествена стойност, но е искрено написано и почувствано!

Николина Кирилова Марчева

Смъртта на поета
На Кръстьо Хаджииванов

По тъмното течение на кървавия век
той слизаше на своята блесна света да хване.
А Струма в нощвата си как го месеше
да стъкне стихове във звездната си памет,
с Божа нафора да храни вековете.
От двата бряга викаха го планините
да спомни как четиринадесетгодишен той нахалост
през пламналата цев на пушката си искаше да види свободата,
която по зелените езици на огньовете се качваше в сърцата.
Как викаше го робската земя
да го завърне в мъртвото си време.
“Ще те изпратим – казаха – да следваш за поет в Москва.”
А той: “Москва е твърде близо до Сибир.
Пратете ме в Сибир,
сърцето над главата си да метна
щом видя Арагон, Брьотон, Пикасо и Неруда”.
В уранов рудник метнаха му пътя,
дълбоко в атома на среща със смъртта.
Във атома навряха го, във атома
и как ли го пресоваха в нетрайната му структура
сред звездния разпад.
Глупци, натикаш ли поет в урановата клетка,
метастазата е взрив в сърцето и в духовната разплетка.
За пита го веднъж смъртта: “Поет, защо ме размножаваш?
Както си се сгушил с инструмента в електроните,
ще вземе някой краен особняк да те взриви
и да те разпадне от безлюбие”.
Какво въстание въстана във сърцето му
и кръвните телца са смелите въстаници.
Разбра поетът притчата за нашето безлюбие
и в миг от страшния уран избяга.
И думите му блеснаха зад устните:
“Кой диктатор тика в атома Земята
Не искаме за Сталин да работим,
този луд ще я взриви
и ще ни разпадне от безлюбие.
А закъде сме без Исусова Любов”.
Глупци, държи ли се поет във атома.
Верижната реакция взриви другарите
и той видя как някакъв си миц
запрати шилката във черепа на бледен трудовак
и как обелваше лицето си над мъртвия
през своя смях.
Глупци, държи ли се поет в уранов атом.
Оня краен електрон се връзва
в сърдечния разпад.
Не бъркайте в душата на поета
че тя ще ви взриви.

Напуснал атома, той бързаше във мрачините
през пламналата цев на пистолета си да вика свободата.

По тъмното течение на кървавия век
той слизаше на своята блесна света да хване.
А Струма в нощвата си как го месеше
с Божа нафора да храни вековете.
Той плуваше във вкочанената вода
и между пръстите си гледаше как слиза Зодиака
и как тече спокойното оронване на небосвода,
който сред ръцете му се люспеше.

На просвет се прегърнаха с брега
и пулса на планетата ловеше и изтегляше
сърцето да нахрани с ритъма и със съня.

Но кой, Земя, орони светлината,
която яхаше деня?

Хването го! Хванете го! Хванете!

Земя хранилнице, кажи ми докога
от твоята кърма ще сучат юди?

Комунистите го сложиха във цевите.
Комунистите го стиснаха в омразата.
Комунистите изстреляха през цевите омразата си
и искаха да я нахранят със сърцето му.

А той избяга във реката,
избяга във сълзата ѝ,
избяга в пулса си,
избяга в своите стихове.

По неговите двадесет и две години бомби хвърлиха.

Глупци, урановият атом не можа да го взриви,
а те с ненавист го взривиха.

Когато го изтеглиха на пясъка,
гледаха огромното разцъфнало сърце как още се взривяваше,
като че искаше заветните си стихове да сронва
и ако в пулса на планетата се вслушаха, ще чуеха
от ритъма на неговите взривове как суче,
а горе ангелите как хармонията на света
по неговите изворни синкопи редактираха.

Престъпници, те нямаха за нищо сетива.
Бездарието, месено с ненавист, ги скрепяваше
през смесващата цев на пистолета.
През нея братята му свъсено подкараха
Към Белене, към Куциян и Ловеч.

Но хорската мътва се сурка върху устните до днес
как крехкото момченце на предателя от лобното му място паднало
във вкочанената сълзинка на реката
и как по дългия си сронван писък и по зимата изтекло.
“ Поличба Божия - си казват хората -
да гледа юдата през остъклената сълза
животът му как бързо се отнизва на поплавъци
от стихващия писък на потомъка към неговия слух повлечен
да бъде възмезден поетът,
да бъде възмезден векът.

Те гледаха сащисани взривеното сърце
как цялото разпаднато небе със белите си пламъци облизваше
и Бог по възвисения му ритъм учестен
красивата мелодия, отлепвана от устните на ангелите, как сверяваше.

В таен цеп от страх пред цялата Вселена го разнесоха,
но всъщност гробът му е мен, във теб и в нашето мълчание.
Но ако там, където го заровиха, се вслушаха, ще чуеха
как вдишваше Земята в пулса си.

Два пулса робската Земя въртят
- на планетата и на поета.

Поетът ли е във планетата или планетата в поета?
Погледайте - Земята е във впряг с взривеното сърце.

Не в гроб лежи поетът, а в планетен пулс,
да събере въздишката си с него и с живота.
Така огромна е душата на поета,
че както на гърдите си държи планетата,
вдишва цялата Земя и се прелива с нея
и бялата мелодия на нейното въртене редактира
дъх по дъх,
стих по стих
и връх по връх.

Иван Докузов,
два пъти (2000 г и 2006 г) спечелил международната
награда “Оскар” за поезия в Италия

10. 12. 1999 г

ПИРИНСКА БАЛАДА

На Кръсто Г. Хаджииванов
На Пирин в скалите — в небето побити,
Покрити със сняг и мъгли –
От време незнайно във участ потайна
Живеят на воля орли.

Отрасли в бури — над черните мури
Те гордо размахват крила,
Летят в небесата със воля в сърцата
И повик за вечна борба.

А ниско — там долу, в усойте тъмни
Зли хора в охота сумтят,
Отмерват с поглед урвите стръмни,
Съглеждат орлите и бдят.

Ей трепне в ръцете им цев заредена,
Прицелват се с дъх притаен;
Гърмят и след миг от гърма упоени,
с рев сочат лова уязвен.

Прострелян, един от орлите се люшка
И цепи простора с вик;
Отмята глава си в предсмъртна въздишка
И пада страхотен велик!

Той пада, а горе — тревожни, но смели
другари му волни летят!
Във устрем към светлите звездни простори
Подемат и нещо шептят.

Летете, о, горди чеда на всемира!
Размахвайте волни крила!
Какво ли скотовете земни разбират
От полет и свобода!

.....
Могъщи и скръбни в чертога небесен,
О, ангели земни, летете!...

Стоимен Найденов (публикувано от българската емиграция в Лондон 1983 г.)